

Imn Euharistic al Sfântului Efrem Sirul

Introducere

Sfântul Efrem Sirul (cca. 306-373 d. Hr.) este socotit a fi cel mai însemnat poet-teolog al tradiției creștine siriace, fiind cunoscut în toată lumea creștină, din vremea sa până astăzi, pentru valoroasele sale scrieri teologice cu caracter artistic și totodată pragmatic, alcătuite pentru întărirea Bisericii în vremuri tulburi, într-o varietate de forme: poeme sau imne, omilii și comentarii. Datorită prestigiului de care s-a bucurat, secole de-a rândul după adormirea sa, autori creștini au scris nenumărate lucrări sub numele lui, generând confuzie în ceea ce privește opera sa autentică și personalitatea sa. Aceasta a început să fie lămurită nu de mult de reuți specialiști – precum Dom Edmund Beck – care și-au închinat viața cercetării și traducerii marelui autor sirian. Atât poemele, cât și exegezele sale în proză sunt infuzate de un simbolism accentuat, teologia sa fiind cunoscută astăzi în literatura de specialitate ca „teologie simbolică”.

Prezentul poem, alcătuit de Sfântul Efrem Sirul, – *Fid.* 10¹ – face parte din ciclul poetic *Despre Credință (de Fide)* și este una dintre cele mai importante *madrașe* în care poetul sirian cugetă asupra Tainei Euharistiei. Simțindu-și puținătatea înaintea unei astfel de teme, el începe poemul prin a-I cere lui Dumnezeu darul inspirației. Acesta se mângâie cu pilda femeii care a dobândit vindecare doar prin atingerea veșmântului lui Hristos, arătând că aceeași Putere care se afla ascunsă în veșmântul lui Hristos se află și în Pâinea și Vinul euharistice (strofa 8), sfințite de focul Duhului Sfânt. Diferite exemple din Vechiul Testament (strofele 10-13) sunt folosite pentru a ilustra minunata natură a acestui foc², care poate și să sfințească și să nimicească, autorul trecând apoi la a arăta prezența Focului în pântecele Mariei, în pântecele Iordanului – la Botezul lui Hristos – și în cele din urmă în pântecele colimvitrei (strofa 17).

¹ Fid. – de Fide = E. BECK, *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen de Fide*, CSCO 154-55/ Syr. 73-74, Louvain, 1955.

² Duhul Sfânt ca foc în tradiția siriacă: S. BROCK, *The Holy Spirit in the Syrian Baptismal Tradition*, pp. 13-17.

Introduction

Saint Ephrem the Syrian (ca. 306-373 CE) is considered to be the most significant poet-theologian of the Syriac Christian tradition, widely known in his own time and widely known today for his valuable theological works, artistic yet practical, written for the edification of the Church in troubled times, in a variety of forms: poems or hymns, homilies and commentaries. His fame being such, for centuries after his death, Christian authors wrote a considerable amount of works under his name, creating a confusion regarding his genuine work and personality, that only recently was clarified by prominent scholars – such as Dom Edmund Beck – that dedicated their life to the study and the translation of the great Syrian writer. His poems, as well as his exegetical prose works, are infused with great symbolism, his theology being known today in specialised literature as “symbolic theology”.

The following poem of Saint Ephrem the Syrian – *Fid.* 10 – is part of the poetic cycle *About Faith (de Fide)* and is one of the most important of the *madrashé* in which the Syrian poet meditates upon the Mysteries of the Eucharist. Considering himself small in the face of such a great theme, St. Ephrem commences his poem by asking God for the gift of inspiration. He finds solace in the example of the woman that received healing just by touching the garment of Christ, showing that the hidden Power that existed in Christ’s garment is the same Power hidden in the Eucharistic Bread and Wine (stanza 8) that are consecrated by the fire of the Holy Spirit. Depictions from the Old Testament (stanzas 10-13) are used to show the nature of this fire, that can sanctify and also destroy, the poet transitioning then to the presence of Fire in Mary’s womb, in the womb of Jordan – at Christ’s Baptism –, and finally in the womb of the baptismal font (stanza 17).

Traducere

1. Zis-ai, Doamne: „Deschide gura ta și Eu o voi umple pe ea!” (Ps 80, 9)

Iată, gura slugii Tale deschisă-i înaintea Ta și tot astfel îi este și mintea:
cu darul Tău, Doamne, o umple pe ea,
ca după voia Ta slava-Ți s-o pot cânta!

Refren: Învrednicește-mă să mă apropii de darul Tău cu frică!

2. Trepte pentru a fiecăruia măsură au cele despre Tine;
de cea mai umilă m-apropii în a îndrăznelii mele semețire.

În adânc de tăcere pecetluită este Nașterea Ta:
ce gură va avea îndrăzneala să o tâlcuiască pe ea?

3. Natura Ta e Una, dar multe-s ale ei tâlcuiri;
înalte, potrivite sau smerite sunt ale noastre zugrăviri.

De cea smerită parte Tu mă învrednicește, ca să adun ca pe fărâme
cele ce de la [masa] înțelepciunii Tale vor rămâne! (Mt 15, 27; Mc 7,
28)

4. Înalte sunt cele despre Tine și ascunse în Cel ce Te-a născut;
la o mai mică a Ta bogăție ființele cerești întru uimire sunt,
iar o mărunță fărâamă din cuvintele care Te zugrăvesc, o, Doamne,
noian de tâlcuiri prilejuiește pentru oameni!

5. Căci dacă marele Ioan, strigând, grăi:

„De cureaua-ncălțămintelor Tale, Doamne, nu sunt vrednic!”, (Mc 1, 7)
Asemenea femeii celei păcătoase și eu mă voi adăposti (Mt 9, 21; Lc
8, 47)

în umbra veșmântului Tău, și de acolo voi porni!

6. Și ca aceea care fiind înfricoșată a îndrăznit, căci a primit tămăduire,
vindecă și a mea înfricoșare, ca prin Tine să am îndrăznire,
de la al Tău veșmânt, la însuși Trupul Tău să pot înainta,
ca în cuvânt să-L zugrăvesc, după putința mea!

7. Doamne, al Tău veșmânt izvor de leacuri e:
în arătata-Ți haină se află o ascunsă putere;
iarăși, un picur din saliva gurii Tale făcutu-s-a minune mare, (In 9, 6)
căci el a fost lumină-n amestecul de tină!

8. În a Ta Pâine Duhul, ce nu se mănâncă, ascuns se găsește;
în al Tău Vin Focul, care nu se bea, sălășluiește.
Focul în al Tău Vin și Duhul în a Ta Pâine se găesc:
înfricoșată și aleasă minune buzele noastre primesc!

9. Când Domnul, pe pământ, la muritori S-a pogorât,
asemenea cu îngerii, făptură nouă i-a făcut. (2 Cor 5, 17; Gal 6, 15)
căci Foc și Duh într-înșii laolaltă a pus
ca din Foc și din Duh ei să fie în ascuns!

10. Serafimul nu a atins cu degetele sale cărbunele aprins; (Is 6, 6-7)
de buzele lui Isaia el doar s-a apropiat:
serafimul nu L-a cuprins, Isaia nu L-a mâncat,
dar iată, nouă, Domnul pe amândouă acestea ni le-a dat!

11. Îngerilor, ce-s duhuri, o hrană trupească (Fac 18, 8-9)
Avraam le-a adus, și-au mâncat.
Minune nouă e-aceea că Domnul cel Mare
cu Foc și cu Duh pe cei ce-s cu trup hrănitu-i-a și i-a adăpat.

12. Foc la cei păcătoși întru mânie s-a pogorât și i-a mistuit; (Fac
19,24; 4 Împ1,10-14)
focul milei în Pâine S-a pogorât și S-a sălășluit.
În loc de acel foc, care pe om l-a consumat,
voi Focul în Pâine ați mâncat și viață ați luat!

13. Foc s-a pogorât și a mistuit jertfa lui Ilie; (3 Împ 18, 38)
focul milelor făcutu-ni-S-a nouă jertfă vie:
darul [lui Ilie] foc l-a consumat,
iar Focul Tău, Doamne, în al Tău Dar noi l-am mâncat!

14. Suflare de vânt în palmele sale cine a ținut? (Pilde 30, 4)
O, Solomon, vino și vezi cele ce Domnul părintelui tău le-a făcut:
căci Foc și suflare de Duh El, în chip nefiresc, a împreunat
și în palmele ucenicilor Săi cu îmbeșugare le-a revărsat!

15. „Ape-ntr-un vâl cine a legat?”, a întrebat. (Pilde 30, 4)
Dar, iată, Fântână sub vâl este sânul Mariei!
Și picur de viață din al Vieții pahar,
roabele Tale primesc sub un vâl [de altar]!

16. Iată-n al altarului vâl o Putere ascunsă,
putere de nicio minte vreodată cuprinsă!
Ea Își plecă iubirea și pogorând șezu zăbovitoare
asupra acestui vâl pe-altarul de împăcare.

17. Iată, Foc și Duh în pântecelile celeia ce Te-a purtat!
Iată, Foc și Duh în râul în care ai fost botezat!
Întru al nostru Botez, Foc și Duh sunt!
În Pâine și în Potir, Foc și Duhul cel Sfânt!

18. Pâinea Ta îl pierde pe cel lacom, care a lui pâine ne-a făcut³.
Paharul Tău omoară moartea, care pe noi ne-a înghițit [și ne-a pierdut].
Pe Tine, Doamne, noi Te mâncăm și Te sorbim,
însă nu ca să Te sfârșim, ci ca prin Tine să trăim!

19. Cureaua încălțăminteii Tale e înfricoșătoare pentru cei ce au
discernământ;
poala veșmântului Tău e minunare pentru cei ce pricepuți sunt. Dar cei
din vremea noastră, pentru că Te iscodesc necugetați⁴,
iată, de must s-au amețit înfrigurați!

³ Imaginea omului căzut care s-a făcut pâine a Satanei, gustând moartea, în contrast cu Pâinea Vieții – Hristos, este adesea folosită de Efrem.

⁴ Și aici Efrem își arată vehement dezaprobarea față de nebunia acelor „din vremea sa”, (arieni), care socoteau că pot cuprinde cu mintea creată tainele Dumnezeirii ncreate.

20. În urmele pașilor Tăi, care pe apă au călcat, e mirare, (Mt 14, 25)
căci Tu ai supus marea cea mare sub ale Tale picioare;
dar neînsemnatului râu creștetul Tău s-a plecat
și într-însul, supus, a fost botezat!⁵

21. Râul în care Ioan a botezat, lui se asemuiește:
puținătatea unuia, pe a celuilalt o zugrăvește;
dar și neputincioasei slugi, și râului neînsemnat,
Stăpânul amândurora pe Sine S-a încredințat!

22. Iată că sânu-mi se umplu de fărâmele [ospățului] Tău, Doamne,
și în al veșmântului pântec nu mai încap defel! (Mt 15, 27; Mc 7, 28)
Oprește al Tău dar când Ți-aduc închinare
și-n a Ta vistierie l-așază spre păstrare, ca iarăși să ni-l întorci pe el!

Introducere, traducere și note de Elena DINU

⁵ Această strofă prezintă o minunată pleiadă de imagini contrastante și paradoxuri care trimit la motorul lucrării dumnezeiești de mântuire a omenirii – iubirea lui Dumnezeu pentru făptura Sa, omul: Puterea Lui este vădită în imaginea supunerii mării vaste sub „picioarele Sale” – partea cea mai de jos a trupului Său –, iar desăvârșita Lui smerenie este arătată prin imaginea plecării capului Său – partea superioară a trupului –, înaintea „neînsemnatului râu”, la Botez.